

Карапетян О.М.

*к.е.н., доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань*

Кучмій Т.О.

*аспірант кафедри фінансових розслідувань
та економічної безпеки*

Тернопільський національний економічний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

Звертаючи увагу на класифікацію технологій злочинного збагачення та можливих способів їх здійснення слід вказати на те, що усі види злочинних технологій пов'язані із злочинами. Зокрема, найбільш вагомими, на наш погляд, є банківська та бюджетна сфери, що найбільш уразливі до таких видів злочинної діяльності.

Як і для переважної більшості технологій злочинного збагачення так і для технологій злочинного збагачення у банківській сфері є існування складних схем злочинної діяльності. Так, можна виділити ряд етапів здійснення злочинної діяльності в кредитно-фінансовій діяльності банків, кожен з яких включає вчинення ряду злочинів для досягнення злочинної мети:

- першим етапом виступає намір заволодіння кредитними ресурсами банку, тут має місце фіктивне підприємництво;
- другим етапом є безпосереднє заволодіння ресурсами банку, шляхом шахрайства з фінансовими ресурсами;
- третій етап полягає у приховуванні вчиненого злочину. Найчастіше на даному етапі застосовується фіктивне банкрутство [1, с. 44].

Серед злочинів у банківській сфері слід виділити наступні: використання фіктивних документів для отримання кредитів, не цільове їх використання, або неповернення кредитних коштів; створення і випуск у безготівковий платіжний оборот фіктивних коштів; видача кредитів за неправомірну вигоду, зловживання владою або службовим становищем; ухилення від сплати податку

та інших обов'язкових платежів; використання фіктивних розрахункових операцій, створення фіктивних фірм.

Бюджетна сфера є досить привабливим об'єктом злочинних посягань. Так, виділяють дві групи способи вчинення злочинів у бюджетній сфері. Першу групу складають злочини, що полягають у розкраданні бюджетних коштів. Друга група включає злочини, що пов'язані із порушенням бюджетного законодавства без ознак розкрадання [1].

Саме для першої групи характерними є технології злочинного збагачення, як система діянь злочинців, спрямована на досягнення однієї мети, що в значній мірі полягає у:

- безпідставному одержанні бюджетного відшкодування податку на додану вартість;
- обманному одержанні фінансової допомоги з бюджету з метою подальшого її привласнення;
- привласненні коштів службовими особами бюджетних установ при здійсненні закупівель через фіктивні фірми-посередники для завищення ціни та інші.

При розслідуванні злочинів вчинених із використанням технологій злочинного збагачення слід приділити увагу плануванню такої діяльності, адже саме розроблення програми дій з встановлення обставин злочину дасть можливість всебічно та ефективно здійснити розслідування економічної злочинності.

Слід виокремити напрями організації планування розслідування злочинів у сфері економіки, серед яких:

- вивчення, опрацювання та систематизація всього обсягу інформації, що має місце на час розслідування;
- вивчення тактичних та стратегічних цілей розслідування на кожний період висунення версій;
- визначення слідчих дій, організованих заходів задля отримання доказової інформації;
- визначення видів та послідовності слідчих дій чи інших заходів;

– створення організаційної слідчо-оперативної моделі забезпечення безпеки учасників кримінального провадження [2, с. 8].

В основу методики розслідування злочинів пов'язаних із використанням технологій злочинного збагачення покладено ряд методів, які мають місце для застосування у практичній діяльності (рис. 1).

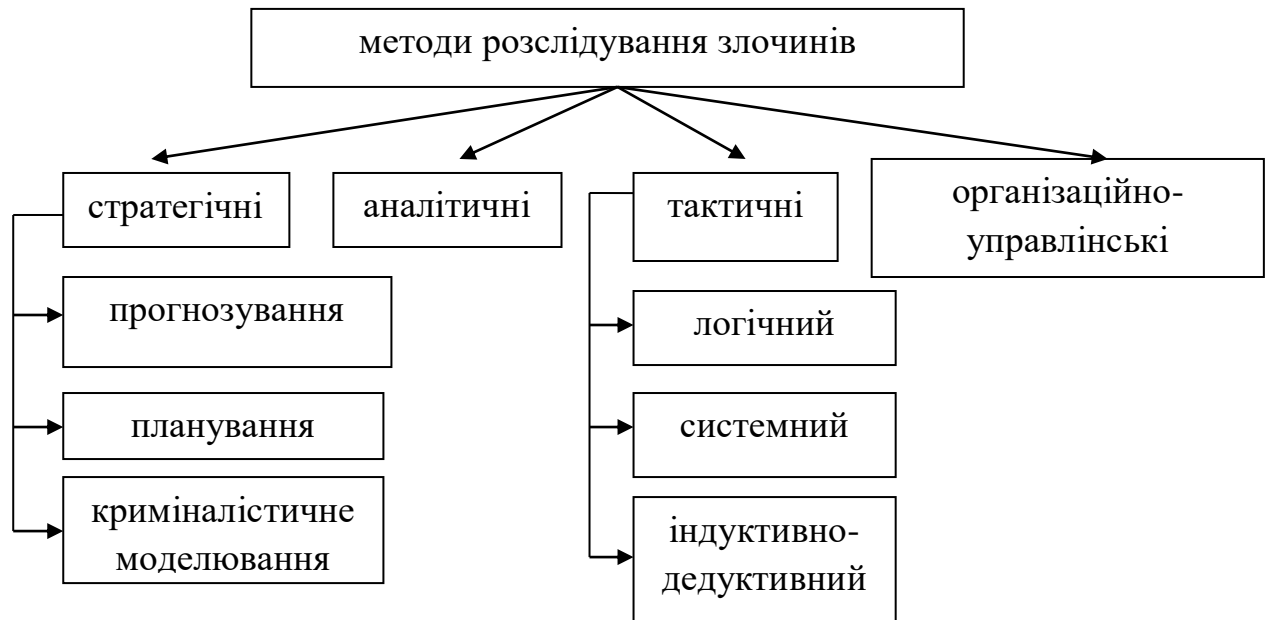

Рис. 1. Методи розслідування злочинів пов'язаних із використанням технологій злочинного збагачення.

Вивчення способів здійснення злочинної діяльності з використанням технологій злочинного збагачення, їх класифікація та сутність дозволяють зробити необхідні рекомендації для розслідування таких злочинів, адже така злочинність характеризується наявністю основних та підпорядкованих злочинів, які взаємопов'язані для отримання злочинної мети.

Список літератури:

1. Джужа О. Злочини у сфері кредитно-фінансової та банківської діяльності: кримінологічний аналіз. Право України. 2000. № 11. С. 43 – 45.
2. Ортинський В. Особливості планування розслідування злочинів у сфері економіки. Вісник національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2017. № 861. С. 4 – 10.